

Azijo in trgovino s Perzijo, vojaške in mornarske stvari, plovbo po rekah in po morju, prosveto umetnost, zdravstvene in človekoljubne naprave in konečno za skrajni ruski sever.

Nova električna luč. Hrvat Tesla, sloveči učenec izumitelja Edisona, iznašel je po 7letnem proučevanju električno napravo, ki daje trikrat močnejšo svetlobo, nego dosejanje najboljših elektriških naprav. Glasom iz Novega Jorka došli poročila se Tesla bavi sedaj s poskusi, kako bi bilo možno prevajati električno silo iz jednega kraja v drugi, ne da bi bilo potrebno v to posebno napeljanih žic. Pravijo, da Tesla pogodi tudi to, kar bi bilo pravo čudo, ki bi nadkrililo vse epohalne iznajde sedanjega veka.

Kmetijstvo.

Umna prasičjereja.

Da se prasičjereja izplača, je treba gledati, kakšnega plemena so prasiči. Treba je na to gledati, da se dobi tako pleme, katerega prasice imajo mnogo praset in dobro doje. Najboljša so angleškonemška križna plemena. Splošno naj ima prasič dolg širok hrbet, in prednje noge globoko vraščene. Prasiči dobrega plemena se zrede za pol kilo na dan, slabega plemena pa niti četrt kilo ne. Mrjasec naj ne bode premočen in se prezgodaj ne sme spuščati, nikakor ne pred desetim mesecem. Svinja naj se ne goni k mrjascu pred devetim mesecem. Za 40 svinj je dosti jeden mrjasec.

Prasica nosi tri mesece, tri tedne in tri dni. Nekaj časa poprej in nekaj časa pozneje, ko ima mlade, se svinji ne sme dajati kisle krme. Sladko mleko z vodo, ovsena, pšenična ali ržena moka je za take svinje najboljša krma. Treba je velike previdnosti, kadar ima svinja mlade, izogibati se je vsega, kar bi jo utegnilo vznemirjati. V največ slučajih je najbolje sproti pobrati mladiče, dokler ni vse končano. Potem naj se preišče, koliko sescev ima svinja. Ne sme se pustiti živih več prasičkov, nego je sescev.

Če ima prasica dovolj mleka, naj prasičke seso šest ali osem tednov. Za pleme namenjeni prasiči naj se puste pri svinji osem do deset tednov, da so krotkejši. Če se bi pa zaradi pomankanja mleka ali pa zaradi bolezni prasički morali odstaviti, se jim mora dati kravjega mleka zredčenega z vodo, kateremu se primeša nekoliko sladkorja. Ko se prasički odstavi, mora se slednji dan šest do osemkrat jim dati sveže, dobre krme. Seveda bodo lepši zrastle prasički, če se more vsakemu dati na dan blizu liter kravjega mleka, do dvanajstega tedna. Poslednje tedne naj se presno mleko zamenja s posnetim. Od trinajstega tedna jedo lahko zagrizeno mleko. Pazi dobro na snažnost korit in skrbi za gibanje prasičkov na prostem. Do četrtega meseca dajaj prasičkom ječmen, potem pa že preneso vsako krmo. Od tega časa je prasič najdragocenejša domača žival. Pri gospodarstvu, tudi pri gospodinjstvu vedno kaj odpade, kar se lahko da prasiču. Umno je vse odpadke pri gospodinjstvu porabiti in še le potem za prasiče kupovati.

S četrtem mesecem loči prasičke po spolu, krmi jih dobro, a vendar ne tako, da bi se debelili. Pitati se prasič ne sme pred sedmim mesecem, če se pa gleda na špeh, naj se pa s pitanjem začneja še pozneje. Če je mogoče naj se prasiči krmijo štirikrat, ne le trikrat na dan. Najbolja krma je krompir, korenje in repa, ki se pa naj skuhajo. Dodajati se pa mora še kake moke, kadar se prasiči debele, pa rženo, ječmenovo, ajdovo ali turščino zrnje. Soliti prasičem ni dosti treba. Če se prasičem zelo soli, je še škodljivo.

Kmetijske raznoterosti.

Slabo ravnanje v hlevih s konji. Naravnost nerazumljivo je, da ljudje, ki se že leta in leta ukvarjajo s konji, vendar še sedaj ne znajo s to živalijo prav ravnati. Le oglejmo si konjske hleve; ti so večkrat temni ali mračni, prave podzemeljske kleti, nesnažni, prevroči in soparni ali premrzli. Očesne in pljučne bolezni so nasledki takega mučenja! Kot prava spaka pa se sme smatrati visoko na steno pritreno lestva. Kdor je to iznašel, moral je opazovati žirafa pri žretju ter jo smatrati za konja. Konj v svojem naravnem stanju pobira svojo hrano s tal, ne pa od zgorej z drevja, kakor žirafa ali slon. Pri žretju izza lestve padajo živali neštivilna drobna semena in prah v nosnice in v oči ter povzročijo bolezni v dihalniku, kakor tudi vnetje oči ter včasih celo sipoto.

Kako se muhe in brenclji odženo od tovarne živine. Da se nadležni mrčes v vročih dnevih odžene od živine, rabijo nekateri kuhano vodo, v kateri se je kuhalo orehovo perje, pelin, vodeni dresel in lopatika ali aloa. S tem se namažejo konji in oprega. Ako pa tega ni pri rokah, rabi naj se rman, ki raste povsod ob potih. Z njim naj se živina obdrigne. Kdor hoče rabiti v ta namen lopatiko, naj v dveh litrih vode skuha 20 gramov lopatike ter naj s tem namaže konje in opravo. Če bi to ne pomagalo, poskusi naj se s karbolnim oljem ali z zmesjo, ki ima 10 delov petroleja, 10 delov ribje masti, 10 delov lavorjevega in en del nageljnovnega olja. V Ameriki rabijo kmetovalci zmes iz dveh delov ribje masti in iz 1 dela petroleja.

Poučni in zabavni del.

Svobodne šole v Parizu.

Po Konradu Albertiju.

Nobena skušnja, nobena beseda ni tako hudo zadela Francozov, kakor mnogokrat ponavljana nemška trditev, da so pri Kraljevem Gradcu in Sedanu zmagali pruski „šolmoštri“. Na male stvari so bili od nekdanj Francozi tako ponosni, kakor na svoje šole. Priznati se mora, da so Francozi v šolstvu dosegli izvrstne vspehe, posebno v višjem. Specijalne šole: vojna šola, inženerska šola, politehnika, obrtni akademiji, višje učiteljsko semenišče bile so vedno na višini časa in so vzgojile nebrojno porabnih mož. Z ljudskošolskim poukom je pod Napoleonom III. bilo slabo in Francozi so v vojni 1870. l. se dovolj prepričali, da se pogum in prirojena nadarjenost in sila ne moreta prav razviti, ako ni dobre šole. Razmere v Franciji so se pa končno premenile. Frankobrod-